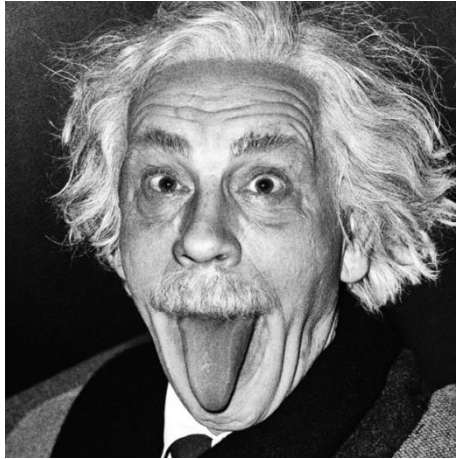

„Ő az a gyerek, akiről álmodik a tanár,
hogyszer egyszerű életében ilyen tanítványa lesz.
De most, hogy itt van, nem tudjuk, mit kezdünk vele.”

(Mönks)

Elmélkedés a tehetséggondozásról

Iskolánkban kiemelten fontos szerepe van a tehetséggondozásnak. Igaz, mi nem leendő kutatókat és orvosokat, hanem, pozitív gondolkodású, lehetőségeikhez és értelmi képességeikhez viszonyítva kreatív embereket igyekszünk nevelni. Fontos számunkra a reális önismereten túl a tanulóink azon értékeinek, képességeinek felismerése és fejlesztése, mely által sikerélményhez jutnak, melyben jobban teljesítenek és kiemelkedő produkciókra, produktumok alkotására válnak képessé. A siker a dicséret által motiválttá válnak, örömmel fordulnak a tanulás, az új ismeretszerzés felé. Munkájukban kitartóvá válnak, a pozitív megerősítés erősíti önbizalmukat.

Tanítványaink elsősorban a sport a képzőművészetek a zene és tánc terén tudnak kibontakozni, maradandót alkotni.

Intézményünkben belső tudásmegosztás keretein belül boncolgattuk e témát. Még mi gyógypedagógusok sem értettünk mindenben egyet, no de a konstruktív vita minden esetben hasznos, a meggyőzés ereje pedig egységet teremt.

Felvetődött a kérdés, hogy értelmi fogyatékos gyermek esetében beszélhetünk e egyáltalán tehetségről? Hogy kimagasló képességek és eredmények születhetnek e?

Én hiszem és tudom, hogy igen, csak annak felismerése, kiművelése óriási összefogást, időt és támogatást igényel mind a család, mind az iskola részéről, és óriási kitartást a tehetséges gyermek részéről. Van iskolánknak saját olimpiikonja, van festőművésznk és sikeres magánénekesünk is. Mindegyikőjüket volt szerencsém tanítani, adott esetben én ismertem fel a tehetségüket.

Hogyan ismerjük fel az értelmi fogyatékos gyermekben lakozó tehetséget? Hiszen őket nem tudjuk, nem lehet azokkal a mérőeszközökkel vizsgálni, melyekkel ép társaikat teszik. Hiszem és vallom, hogy a tehetséget a tehetséges ember ismeri fel, azon a területen, melyben ő is kimagaslót alkot. Én saját példamból tudok kiindulni. Talán tehetséges vagyok egy területen a zenében. Az általam felismert tehetségek mindegyikét ezen a területen emeltem ki és ezen a területen voltam képes fejleszteni.

Tehetséges vagy okos? Hogyan tegyünk különbséget? Jó tanuló a tehetséges gyermek?

Nem biztos, sőt. Mert türelmetlen, mert mindig kérdez és „okoskodik”, mert öntörvényű, mert magányos, mert ő az igazság bajnoka, egyszerűen MÁS. A mai oktatási rendszer a génuszokat nem képes megfelelő módon kezelni. A meg nem értett zsenikből sokszor válik „rossz” gyermek, mert unatkoznak az órán, mert nem tudnak úgy gondolkodni, ahogy azt elvárják tőlük, mert nem férnek bele abba a nagy képzeletbeli dobozba, amibe mi pedagógusok mindenkit igyekszünk belegyömöszölni.

Ezért is vagyok arra büszke, hogy Debrecenben elindult a tehetségprogram, mely tudatosan igyekszik megtalálni a kiválasztottakat, és követve a sárospataki manzárdszoba példáját, nem a tárgyi tudásra, hanem a szellem bőségére, és rugalmasságára épít. Ezt a szellemi tőkét és művelését városunk oktatáspolitikája kiemelkedően fontos feladatának tartja.

No, de ebben a munkában hol kaphatnak helyet a fogyatékos gyermekek, akik ugyanúgy részei a kiemelt figyelmet igénylő gyermekeknek, mint a kiemelten tehetséges gyermekek?

Erre a kérdésre válaszolni még nem tudok, de addig is teljes elhivatottsággal végezzük tovább azt a tehetséggondozói munkánkat, melyekre mi magunk is hivatottak vagyunk és melyeknek látható eredményei is vannak.

Higgyék el,- és ezt is saját családom életéből merítve mondom-, nagyon nehéz leélni egy életet úgy, hogy nem tudni, mikor és hová billen a személyiség a zseniség és antiszociális gondolkodás határmezsgyéjén. Óriási türelmet kíván a család részéről a „meg nem értett zseni” gondolkodásával azonosulni, azt elfogadni, segíteni őt önmaga fejlődésében, támogatni, miközben a mindennapi élet, a rohanó világ, teljesen más irányba tart.

Kovács Anikó

A tehetség tudásmegosztás előadója, moderátora Gyapjasné Ferenczi Edit gyogyopedagógus volt. Előadásának kivonatát itt olvashatják:

Az intelligencia és a tehetség összefüggései, tehetséggondozás feladatai intézményünkben

A tehetségek felismerése és gondozása mindig is fontos területe volt, és lesz a sajátos nevelési igényű gyermekek oktatásának, nevelésének.

A sikerélményeiken keresztül nyílik ki számukra a világ, az így megszerzett öröm aktivizálja őket és bennünket, pedagógusokat egyaránt. Ezzel együtt teremődnek meg azok a feltételek, utak, amelyek a társadalmi esélyegyenlőséget és elfogadást jelzik.

Debrecenben 2011-ben indult a Debreceni példa tehetségprogramja, mely több száz gyermeknek mutatta meg az utat a siker felé. Az intelligencia és a tehetség összefüggő dolgok, azonban iskolatípusunkban azokat a személyiségjegyeket, és Savant-képességeket kell kihangsúlyozni a tanulók részéről, amelyek lehetővé és képessé teszik őket, hogy a már korábban felsorolt okok miatt sikeressé váljanak. Ezek az érzékenység, kreativitás, kitartás melyek főként a mozgásos, zenei és képzőművészeti területeken eredményezhetnek olyan sikereket, amelyek bebizonyítják, hogy a többségi iskolák tanulói mellett nekik is van helyük, és személyiségük rejtett titkai mások számára is példaértékűek.

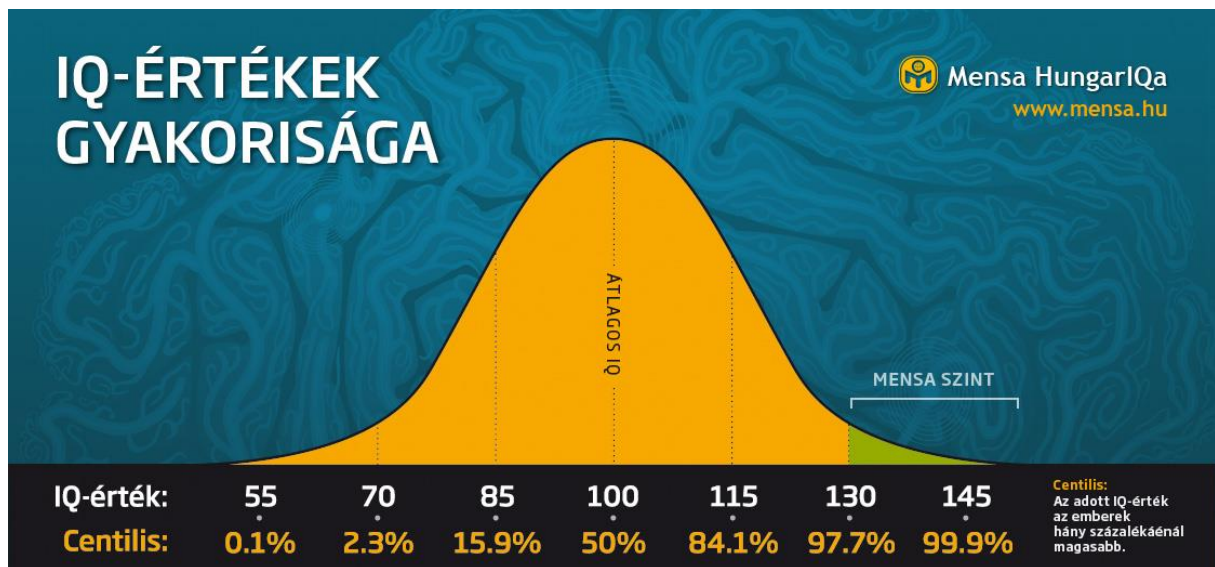
Az intelligencia legfontosabb jellegzetességei az alábbiakban mutatkozik meg:

- Az értelmi képességek rendszere, amely lehetővé teszi a sikeres megoldásokat és ezáltal a környezetünkhöz való sikeresebb alkalmazkodást.
- Segítségével leküzdhetők a nehézségek, megoldhatók a problémák és feladatok.
- Meghatározza az általános és speciális képességek függvényében megjelenő teljesítményt.
- Nem azonos tények, ismeretek birtoklásával, a lexikális tudással, de mutatja, hogy milyen mértékben vagyunk képesek alkalmazni tudásunkat.
- A tevékenység gyakorlatiasságában mutatkozik meg.
- Fejleszhető.

Az intelligencia mérése:

A tesztek úgy kalibrálják, hogy az átlagos eredmény 100 IQ pont körül legyen, és az emberek közel 68 százalékánál 85-115 IQ pontot mérjen. 140-es IQ-val a génuszok rendelkeznek, ide az emberek mindössze 0,2 százaléka tartozik. A 131 és 140 közötti érték kivételes intelligenciának minősül, az emberek 3 százaléka éri el ezt a szintet. Ők kiváló menedzserek, vagy szakértők, kutatók, tudósok lehetnek. A 121 és 130-as értéket még mindig

átlagon felülinek tartják. Alkotó területen kiváló eredmények érhetők el vele. A népesség 6 százaléka tartozik ebbe a csoportba. 111 és 120 pont közötti sáv átlagon felüli intelligenciát jelent, ide az emberek 12 százaléka sorolható. A 91 és 110 közötti IQ átlagosnak számít, ide sorolható az emberek fele. 90-es érték alatt átlagon aluli intelligenciáról beszélünk, azok pedig, akik nem érik el a 80-as szintet, általában enyhébb vagy súlyosabb mentális zavarban szenvednek.

Az első IQ-tesztet eredetileg a tanulási nehézségekkel küzdő gyerekek kiszűrésére használták. A francia közoktatási miniszter 1904-ben bizottságot hozott létre a „fogycatékosnak” tartott gyerekeket kiválogatására. A cél az volt, hogy a korosztályos átlagnál gyengébben teljesítők is el tudják sajátítani a tananyagot. Az első tesztet Alfred Binet, a Sorbonne egyetem pszichológia professzora és Theophile Simon orvos dolgozta ki.

A tesztek felépítése általában két nagy területre összpontosít a verbális és cselekvéses próbákra.

Verbális próbák	Cselekvéses próbák
általános ismeret	számszimbólum próba
általános megértés	képkiegészítés
számolási gondolkodás	képrendezés
közös jelentés	mozaik próba

szókincs teszt	összeillesztés
számismétlés próba	

De melyik mit mér, és ez hogyan hat a tanulási képességekre, tanítványainknál?

A cselekvéses próbák mutathatnak a kompenzáció eredményeként átlagoshoz közelítő eredményeket.

- Általános ismeret: ismeretek tartománya, kognitív teljesítmény, műveltség általános tájékozottság, ezt a családi miliő meghatározza, ez a mi tanítványaink nagy számánál családi háttérük miatt jelentős mértékben elmarad az átlagostól
- Általános megértés gyakorlati ítélőképesség, kognitív önállóság, verbális problémamegértés, környezete mindennapi elemeinek felfogása, alkalmazása A verbális nehézségek miatt és a sajátos nevelési igény jellege miatt az alacsony mutatójú.
- Számolási gondolkodás. rövid idejű számtani emlékezet, gondolkodási folyamatok szelektivitása Magasabb gondolkodási műveletekre épül, ezért nagyon nehéz.
- Közös jelentés. fogalmak jelentés összefüggéseinek megértése, információ elemek differenciálása Magasabb gondolkodási műveletekre épül , ezért nagyon nehéz.
- Verbális intelligencia, szókincs teszt, nyelvi gondolkodást milyen mértékben birtokolja.
- Számismétlés. akusztikus figyelem, megjegyző képesség, kognitív összeszedettség, koncentráció, szelektív gondolkodás itt kialakult feladattudat, feladattartás és megfelelő pszichés jellemzők mellett lehet átlagos érték.
- Számszimbólum általános pszicho motoros gyorsaság , türelem, koncentráció, az olvasás írás elsajátítási nehézségeinek megbízható előjele,a feladattartás, és a bizonytalan vizuomotoros koordináció mutatója
- Képkiegészítés: vizuális formaalkotás, formaészlelés
- Képrendezés. ok-okozati összefüggések, általános pszicho motoros gyorsaság
- Mozaik térlátás, konstruktivitás, fantázia, térészlelésének feldolgozási képessége

De mi is a tehetség, és ez hogyan befolyásolja a sikert?

„Tehetségen azt a velünk született adottságokra épülő, majd gyakorlás, céltudatos fejlesztés által kibontakozott képességet értjük, amely az emberi tevékenység egy bizonyos vagy több

területén az átlagosat messze túlhaladó teljesítményeket tud létrehozni.”

/Harsányi, 1988/

„**A tehetség** lehetőség az egyénben, amely külső-belső tényezők interakciójában jön létre. A tehetség viselkedés és attitűd, értékrendszer és önészlelés.”

/Gyarmathy Éva/

„Lehetőség, potenciál, ígéret, valamelyik emberi tevékenység körben, olyan kiemelkedő teljesítményre, amely társadalmilag hasznos, és amely meglepődöttséggel, sikerélménnyel jár elérője számára.”

/Czeizel Endre/

Alapfogalmak

- **Adottság:** veleszületett genetikai lehetőség
- **Képesség:** társadalmi tevékenységben realizálódó teljesítmény
A képesség az adottságok és a környezet **interakciójából** bontakozik ki.
- **Potenciális tehetség** –giftedness
- **Géniusz**_ párját ritkító tehetség
- Megvalósult tehetség –talent – **talentum**

A Tehetségdefiníció elemei:

1. Magas IQ: Az általános intellektuális tehetség alkotó elemei: a jó memória, kérdezni tudás, lényeglátás, következtetés, figyelem, kommunikáció, eredeti ötletek, eredetiség.

2. Speciális tehetségfajta

- Nyelvi
- Zenei
- Matematikai-logikai
- vizuális –téri
- Testi-mozgásos
- Szociális-interperszonális
- Intrapersonális

3. Kreativitás

4. Motiváció, szorgalom, kitartás

5. Érzelmi érettség –kudarctűrés

6.Kellő kapcsolatrendszer

7.Iskolatípusunkban a Többtényezős tehetségmodell kell hogy érvényesüljön és mindegyik területnek

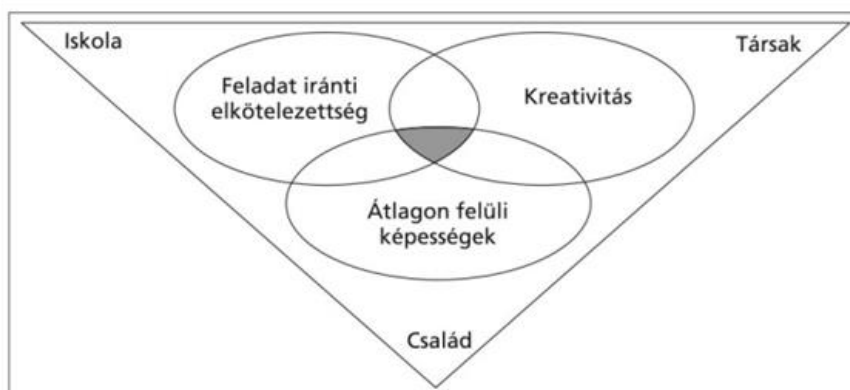
Tehetségmodellek

Renzulli háromkörös tehetségmodellje

A modern tehetségkutatás egyik legjelentősebb állomását Renzulli (1978) háromkörös tehetségkonceptiója jelentette, ez a modell ma a leggyakrabban idézett kiindulási pontja a tehetség értelmezésének. Három komponenst különböztet meg a tehetség összetevői között: -
- az átlagon felüli képességeket,

- a feladat iránti elkötelezettséget
- a kreativitást.

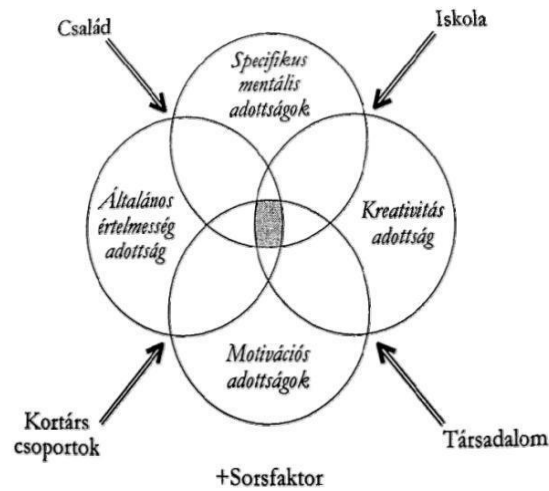
Mönks-féle tehetségmodell

Mönks továbbgondolta Rensulli modelljét, és azt vallja, hogy a tehetség önmagában, a támogató környezet nélkül nem képes fejlődni.

Támogató környezet:

- család

- tehetséges kortársak
- iskola

Czeizel-féle tehetségmodell

Czeizel Endre is a háromkörös Renzulli-féle, majd az azt továbbgondoló Mönks-féle tehetségmodellt fejlesztette tovább, arra hívva fel a figyelmet, hogy a kivételes képességek belülről jövő adottságok, de a megvalósulásuk külső feltételektől függ.

Modelljének legfontosabb eleme, hogy a társadalom felelősségét fogalmazza meg a tehetségfejlesztésben.

A tehetséges gyermek jellemzői:

- disszinkronitás: intellektuális, pszichomotoros, nyelvi és érzelmi fejlődés kiegyensúlyozatlansága; a tehetséges gyermek és kortársai közötti mentális fejlődésbeli különbségeket és a gyermek képességeit alul-, illetve felülmúló elvárásokat foglalja magába
- igazságérzet,
- kimagasló humorérzék,
- érzelmi intenzitás,
- túlérzékenység
- sok energia,
- kötődés

Iskolai tehetséggondozás szintjei és szervezeti formái

- differenciálás
- egyéni fejlesztés
- tanórán kívüli iskolai tevékenységek: szakkör, énekkar,
- egyéni ütemben történő gyorsított előrehaladás (nem gyakori)
- tanácsadói rendszer
- nyári táborok
- gyerekek részben elkülönített oktatásban
- külön osztályba sorolás
- speciális iskolába sorolás

Tanári kompetenciák a tehetséggondozásban

- szakmai előképzettség
- tervezési készség
- megfelelő kommunikációs képességek
- együttműködési készség
- többféle oktatási stratégia ismerete
- tananyag és tantárgyismeret kimagasló tudással
- tehetség
- motivációs készség
- a tanulási folyamat értékelése
- jártasság a tehetség diagnosztizálásában (felismerésében), a tanácsadásban, és a mentori feladatokban

Bibliográfia

- Pappné Gyulai Katalin – Pakurár Miklósné: A DEBRECENI PÉLDA Tehetségazonosítás és tehetséggondozás a város közoktatási intézményeiben
- Balogh László - Herskovits Mária –Tóth - László (szerk.): A tehetségfejlesztés pszichológiája. KLTE, Debrecen
- Gyarmathy Éva: A TEHETSÉG Fogalma, összetevői, típusai és azonosítása. ELTE Eötvös kiadó, Budapest
- Harsányi István: Tehetségvédelem Magyar Tehetséggondozó Társaság, Budapest
- Balogh László: Iskolai Tehetséggondozás

- Polonkai Mária: Tíz jó gyakorlat a tehetséggondozásban
- Mező Ferenc: Tehetségdiagnosztika
- Balogh László, Mező Ferenc, Kormos Dénes: Fogalomtár a tehetségpontok számára
- Mező Ferenc - Mező Katalin: Tanulási Stratégiák fejlesztése

Akikre büszkék vagyunk

A mi olimpikonunk Kaluczai Norbert

A mi énekesünk Kaluczai Roland

A mi festőművésznünk Balogh László